

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA

și
ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napoiază.

Ardealul în București.

De Ion Gorun.

— „Fă tu minunea... Un poet o poate”, — zice în Prologul pe scenă din *Faust* directorul către autorul dramatic... — Lui Octavian Goga nu i-a spus nimeni să facă această minune, — dar a făcut-o; și a făcut-o desigur numai prin instinctul și intuițiunea sa artistică, fără să se gândească anume la cele ce aveau să rezulte din aruncarea pe scena Teatrului național din București a unui crâmpieiu de viață ardelenescă, — cu atât mai puțin, desigur, fără să-și fi făcut o asemenea socoteală de acasă.

Despre acest poet se poate spune că s'a născut sub o zodie fericită. Cele dintâi cântece ale lui au găsit urechi plecate cu înțelegere spre acele acorduri cari veneau pare-că întocmai la timpul lor. Era ceva ca un public care ar fi fost pregătit, ar fi fost educat din vreme spre a asculta o asemenea producțiune artistică, ce apărea exact la momentul potrivit, ca și când ar fi fost anume cerută, anume reclamată de însetarea obștească după o asemenea cântare. — Tot așa, la timp întocmai, când înțelegerea și avântul sufletesc spre astfel de sentimente și manifestări sunt bine coapte, vine și „Domnul notar” să pecețuiască acea comunitate sufletească română, ce n'a cunoscut întotdeauna zile așa de frumoase cum sunt cele de astăzi.

Oricât s'ar zice că omul e singur făuritorul menirii sale, va trebui să rămână aci întotdeauna, cel puțin ca un corectiv, reflexiunea, constatarea, că mare lucru este și acesta, ca omul bine înzestrat dela natură să

vină și la timpul său, în împrejurări prielnice înfloririi aptitudinilor și talentelor sale. „Omul potrivit la locul potrivit”, este o vorbă englezească ce vrea să dea o normă de mai lesnicioasă lucrare pentru mulțămirea și meritul înainte al omenirii; dar nu ar fi de prisos și fără cale să se mai adauge aci și postulatul: „la timpul potrivit.”

Au mai fost, pe vremuri, și alții cari ar fi dorit, și au încercat chiar, să aducă, într'un chip sau într'altul, „Ardealul la București”, — dar n'au isbit. Acum treizeci și atâția de ani, când deschideam ochii tinereții întrucâtva înțelegătoare, dar mai ales simțitoare, asupra realității vieții din jurul meu, n'am prea găsit aci, în capitala proaspătului regat al României, o atmosferă tocmai simpatică „fratelui de dincolo.” Era ca o temere de *concurență* ce posomora privirile unora când vedeau pribegiile acelea, în cari nu erau în stare să preceapă și să simtă durerea alungatului dela cămin, ci bănuiau numai un spirit de aventură și de căpătuială...

O mișcare, un curent naționalist, de unitate, de solidaritate națională, nu exista decât la o foarte subțire pătură de elită a neamului — înțeleg elită intelectuală, — și erau hrănite mai mult de tineri — sau bătrâni — *ardeleni*, entuziaști incorrigibili formați de școalele de dincolo, dar și mai mult încă de repercutarea apăsării sub care viața lor trebuise să gemă și să se sufoace acolo.

O tinerime ca astăzi, — tinerimea aceasta universitară, a cărei priveriște și ale cărei manifestări ne inundă inimile de valurile calde ale tuturor speranțelor de bine și credințelor de viitor — nu exista pe atunci. La

1881 eram vr'o zece inși în anul întâiu al facultății de litere, — și cele douăsprezece locuri din „Școala normală superioară” nu s'au putut împlini din lipsă de candidați, cu toate că li se oferea acolo întreaga întreținere fără plată, cu perspectiva neîndoioasă a unei catedre, deci a unei existențe asigurate, la sfârșitul celor trei ani de încercare... La facultatea de drept era ceva mai multă frecvență, la cea de medicină tot slabă; — universitatea întreagă nu era populată nici a zecea parte cât astăzi:

Tinerimii acesteia poate i se datorește în mare parte creșterea și întărirea curentului naționalist, la a căruia una din cele mai frumoase și mai încălzitoare izbucniri am azistat acum, cu prilejul reprezentării pe scena Teatrului național a piesei „Domnul notar” a lui Octavian Goga.

Meritul literar, meritul artistic al acestor opere e desigur foarte mare, — dar iată că el nu mai însemnează decât *un suport* al manifestării unor sentimente de altă natură decât acelea ale purei contemplații și gustării a deliciilor deșteptate printr'o operă de artă, — un suport al manifestării acelor sentimente de solidaritate națională, cari au crescut până aci, încât le vedem azi atot biruitoare și atot stăpânitoare.

Fără îndoială că se cerea și o operă de valoare artistică, pentru ca să dea loc, să îngăduie a se produce manifestările acestea patriotice. Dar evenimentul în sine, așa cum s'a produs și în întregimea lui, trebuie să cunoaștem și să spunem că este mai mult un eveniment național decât unul artistic.

Octavian Goga a adus pe scena Teatrului

Momente din viața Regelui Carol.

Calese și trăduse după memoriile regelui Carol.

De Ion Scurtu.

Domnitorul scrie tatălui Său în chestiunea succesiunii la Tron. — O vizită în Bulgaria. — Primirea entuziastă dela Rusciuc. — Recunoștința Bulgarilor față de România. — Rușii organizează armata bulgară. — Fostul Voevod al Moldovei, Mihail Sturdza, felicită pe viitorul rege român. — O călătorie în Moldova. — Iașii și gășii Unirei. — Familia domnitorului regulează succesiunea la Tron. — Felicitările conștilului de miniștri. — Cuvântarea lui Ion Brătianu și răspunsul domnitorului. — Regimente și steaguri nouă la aniversarea cuceririi Plevnei. — Un dar duios al femeilor române pentru „mama răniților”. — Soarta Românilor din Macedonia și Pind. — Asasinarea împăratului Alexandru II.

11 (23) Oct. 1880. Domnitorul adresează tatălui Său următoarea scrisoare oficială:

„Altetă Regală și Prea scumpe tată,

„După întoarcerea mea în România, consiliul meu de miniștri mi-a expus din nou necesitatea de-a regula, printr'un act formal, chestiunea succesiunii la tron. În vremea din urmă, chestiunea aceasta a fost viu agitată în țară, și Altetă Voastră Regală cunoaște importanța ce bărbații de stat ai României atribuie

deslegării ei, pe care o consideră drept o puternică cheazășie de stabilitate pentru viitor.

„Cunoscând bunele dispozițiuni ale Altetei Voastre Regale, precum și viul și sincerul interes ce-l purtați țării care mi-a încredințat destinele sale, nu stau la îndoială să apelez, în numele meu și al guvernului meu, la sentimentele acestea, rugând pe Altetă Voastră Regală a-și da consimțământul întreg și deplin la prescripțiunile constituționale cari statornicește ordinea de succesiune la tronul României în Casa de Hohenzollern.

„Deși articolele constituțiunii noastre sunt de o mare precizie în această privință, Altetă Voastră Regală va recunoaște însă necesitatea de-a face, înainte de toate și spre înlăturarea ori cărei nedumeriri, o declarațiune formală, semnată de toți membrii familiei noastre principiare, constatând că vor accepta eventual succesiunea la tronul României, cu toate prerogativele și restricțiunile ce sunt legate de ea.

„Cameretele române vor fi chemate a lua act de această deciziune importantă; sunt încredințat că o vor primi cu o vie satisfacțiune și că vor considera-o ca îndeplinirea dorințelor de atâtea ori exprimate de diferitele reprezentanțe ale țării.

„Având nădejdea că Altetă Voastră Regală împărtășește pe deplin părerea noastră și așteptând un răspuns favorabil, mă folosesc cu bucurie de acest prilej spre a Vă reînui, Altetă Regală și Prea scumpe tată, expresiunea res-

pectului filial și a desăvârșitei iubiri cu care nu voi înceta a fi

Al Altetei Voastre Regale
credincios și devotat fiu
Carol.”

13 (25) Oct. Intorcându-se dintr'o vizită pe care o făcuse în zilele de 9 și 10 Octomvrie principelui Alexandru de Battenberg la Rusciuc, domnitorul scrie tatălui Său:

„Primirea, pe care mi-o pregătise principele de Battenberg și țara sa, a fost de-o frumusețe și însuflețire grandioasă. Intreg orașul și deputații din toată țara mă așteptau la debarcader, până unde flotila dunăreană bulgară însoțise vaporul meu de război „Grivița”. Principele m'a întâmpinat, înconjurat de miniștrii săi și de mai multe delegațiuni ale armatei sale, iar Metropolitul, în fruntea clerului îmbrăcat cu sfințele odăjdii, mi-a ținut o cuvântare în limba românească, scoțând la iveală câtă recunoștință datorează Bulgaria României pentru toate binefacerile și pentru marea ospitalitate, pe cari noi le-am arătat Bulgarilor întotdeauna, și pentru partea însemnată ce-am luat la liberarea țării lor. Am răspuns tot în românește, că-mi face o deosebită plăcere să primesc această încredințare chiar din gura metropolitului, primul demnitar al Bulgariei, și că numai de Bulgari atârnă cultivarea statornică a celor mai intime raporturi cu România, care nu dorește nimic mai mult! — În drumul spre conac domnea o sinceră însuflețire, toată

național, a adus în mijlocul Bucureștilor, *Ardealul*. Și Bucureștii, capitala țării, putem zice dar și România întreagă, prin aplauzele, evațiunile și celelalte manifestări la cari auzim, salută Ardealul, aclamă năzuințele iraționale celor buni și osândește slăbirile și rățirile celor răi.

A crescut puhoiu pornirea aceasta, pe temelia conștiinței solidarității naționale românești. Reprezintă piesa lui Octavian Goga a fost un prilej ca să ne arate ochilor noștri încântați creșterea aceasta ce, poate, întrece speranțele chiar cele mai optimiste ce ne făuriserăm odinioară, — și care ne dă acum încrederea în atingerea, în biruința finală, a tuturor dreptelor noastre aspirații.

Favoruri și ajutoare.

În discursul său în chestia tratatelor, după cum reiese și din citatul de la începutul acestor expuneri, contele Tisza a ținut să insiste asupra favorurilor și ajutoarelor acordate de stat proprietarilor mici și să constate, că acestea se împart fără considerație la naționalitate, tuturor popoarelor din țară. Pentru a putea să apreciem valoarea acestor constatări respective promisiuni, credem de datoria noastră să arătăm în ce consistă aceste favoruri, cum se împart, cui e încredințată distribuția lor și cum a ajuns statul în situația de a acorda favoruri și ajutoare. O scurtă reprivire istorică începând cu anul 1848, anul de însemnate prefaceri economice ne va da răspuns la chestiile sulate și va arunca lumină și asupra stărilor actuale.

Libărarea țaranului din jugul iobăgiei a însemnat nu numai libertatea politică, ci îndeosebi independența economică împreună cu o situație din cele mai favorabile. După comitat, țaranul nostru a primit pământ arător în întindere între 16 și 38 de jug. cat. și pășune între 6 și 22 jug. catastrale; pe lângă acestea au înecat poverile urbariale, robota și dijma.

Pentru nemeși felul cum s'a făcut trecerea de la vechiul sistem economic la cel nou a însemnat o sguduire din temelii, o adevărată prefacere catastrofală, care poartă marca timpurilor revoluționare. Domnul de pământ a rămas fără de brațe muncitoare; un aranjament conform situației îi lipsia cu desăvârșire, îndeosebi în lipsa capitalului, pe care l-a mistuit în

mare parte mișcarea revoluționară. Numai ținând pas cu dezvoltarea economiei din alte țări, aplicând cuceririle mai nouă ale științei agrare ar fi putut face față concurenței altor state, ar fi putut mulțumi pretențiile urcate, și ar fi putut plăti birurile, ce creșteau an de an. Aplicarea sistemelor mai nouă de lucrare a pământului însă cerea capital, iar acesta lipsia. Guvernul maghiar, în urma fiascului cu care s'a sfârșit mișcarea revoluționară, și-a văzut zădărnice speranțele de a despăgubi pe nemeși, problema aceasta a rămas în sarcina guvernului absolutist, care, bine înțeles, a rezolvat-o în conglăsurire cu principiile politice absolutiste. Până când în Austria despăgubirea s'a repartizat în părți egale asupra țaranului, a domnului de pământ și a statului, care a emis obligațiuni, — până atunci la noi întreagă despăgubirea a fost lăsată în sarcina statului, care de asemenea a emis obligațiuni, acestea au putut fi plasate însă numai în condițiuni de tot nefavorabile, așa că chiar și azi figurează în bugetele noastre suma de 17 milioane, ca amortizare a capitalului de 240 milioane florini, cât a costat despăgubirea.

Între astfel de împrejurări cea mai elementară problemă a unei politici agrare ar fi fost crearea creditului funciar și ca condițiuni și mijloace a acestuia: deplina rânduire a proprietății prin cartea funciară, — și organizarea afacerilor de bancă, în primul rând a creditelor funciare. — A doua problemă ar fi fost delăturarea multelor piedeci, cari făceau imposibilă o lucrare intențivă a pământului: prin intrarea într-o tablă a parcelelor răslețe (comasarea) regularea râurilor, împădurirea teritoriilor sterpe și neroditoare, măsuri de poliție veterinară, regularea raporturilor dintre stăpân și muncitori, răspândirea cunoștințelor economice și ca punct de culminație: protejarea producției indigene față de concurența statelor vecine prin vămi agrare și stricte măsuri de poliție veterinară.

Guvernul absolutist a introdus cartea funciară, (*Grundbuch-ul*, cum îi zic țaranii noștri în multe părți), dar înființarea de bănci nu eadra cu politica lui economică, toamai din motivul acesta a și rămas în grija guvernelor constituționale, ceace a însemnat o adevărată nenorocire. Revoluția mistuise orice capital mobil, obligațiile emise ajunseser aproape fără de nici un preț în urma războaielor purtate de monarhia noastră; pământul nu se putea nici vinde, nici arânda, așa că cultivarea lui a rămas în mâinile țărânilor sărace și inculte, care-l lucrau fără nici un sistem, după obiceiurile din bătrâni, „în parte” cu nemeșul.

Începând cu anii 70 o criză din cele mai

grele se instăpânește asupra agriculturii. Produsele agriculturii se vând pe prețuri bagatelice, concurența statelor balcanice ia măsuri îngrijitoare, cultura vitelor stă pe loc în urma folsirii în măsura tot mai mare a pășunilor ca pământ arător, viile sunt pustiite de filoxeră, vitele decimate de epizootiile aduse din Balcani. — Guvernele și corpurile legiuitoare din acest timp au văzut relele ce bântuie țara, alcătuirile legislative din acest timp însă departe de a le lecui aceste rele radical, au lucrat cu mijloace paliative; o politică agrară bine definită nu se desprinde din activitatea lor, aceea ce s'a făcut sunt mai mult niște tresăriri nervoase aci în dreapta aci în stânga, după cum cereau nevoile momentane.

Primul pas spre o lecuire radicală a relelor se face în anul 1894, prin articolul de lege XII, despre poliția agricolă, care are dispoziții asupra tuturor ramurilor agriculturii. Legea aceasta pune agricultura sub conducerea și controlul administrației și fixează norma, că „în marginile legii fiecare econom își poate cultiva liber pământul.” Ea a fost urmată în răstimpuri scurte de o serie întreagă de măsuri legale, care fiecare în felul său, înseamnă un pas înainte înspre un viitor mai bun pe seama agricultorilor. În anul 1895 primește sancționarea artic. de lege XLVI despre protejarea produselor agricole, în anul 1896 art. V despre replantarea viilor devastate de filoxeră, în 1898: art. de lege XIX despre regularea proprietăților (comasările) în Ardeal (pentru țara unguescă art. XXXIX din 1908), în 1908: art. XLIII despre dezvoltarea culturii vitelor, art. XLVII despre vinurile falsificate și aducerea lor în circulație. Dintre alcătuirile legislative din timpul înainte de 1894 amintesc, legea de poliție veterinară, care însă abia după anul 1900, când se statifică serviciul veterinar, ajunge să fie executată cu mai multă energie și totodată și cu mai mult succes.

Dintre legile amintite art. V din 1896 și art. XLIII din 1908 asigură pe seama agricultorilor, îndeosebi a proprietarilor mici însemnate favoruri și ajutoare. Afară de asta an de an ministrul de agricultură s'a îngrijit să fie luate în bugetul statului sume tot mai mari pentru sprijinirea micilor proprietari: prin distribuția de semințe, galige de soi, altoi de vie, unelte pentru stupărit, vite de prăsilă — toate cu prețuri mult reduse sau chiar în cinste; afar' de asta înființează ferme model, susține prelegători economici, dă sprijin însemnat la executarea lucrărilor de drenage și irigațiuni, la împădurirea locurilor sterpe și neroditoare, la cumpărarea și ameliorarea pășunilor.

lumea mă aclama în românește, trupele erau înșirate de ambele părți ale drumului, muzicele și corurile cântau imnul nostru național. Alexandru îmi zise: „Nu-ți poți închipui, cât de popular ești tu în Bulgaria și mai cu seamă în armată! Nici pentru împăratul Alexandru nu s'ar putea face mai mult.” După amiază au fost serbări populare cu jocuri naționale, iar seara la 6 jum. masă de gală cu toaste. Pe la ceasurile opt făcurăm o plimbare prin orașul frumos iluminat și privirăm minunatele focuri de artificii pe Dunăre: vre-o douăsprezece corăbii cu muzici și coruri, de sus până jos iluminate, pluteau pe apele largului fluviu și opt sute de focuri ardeau pe insulele din față..

A doua zi principele mi-a prezentat trupele sale; ieșise la exerciții un batalion de infanterie, o baterie de artilerie și un escadron de cavalerie. Am rămas uimit de progresele mari pe cari le-au făcut trupele în așa scurtă vreme: exercițiile au mers sprinten, îmbrăcămintea și armamentul sunt fără cusur. Cadrele, ofițerii și subofițerii, se alcătuiesc numai din Ruși, — sunt convins că au trimis tot ce era mai bun; ruseștii sunt și comanda, reglementele și armamentul.. Printre ofițerii ruși am dat de mulți cunoscuți, cari staseră sub comanda mea la Plevna.

„După prânz am părăsit Ruscucul, fiind însoțit până la Giurgiu de principe, de miniștri și de toți ofițerii, cari mi-au dat în dar un frumos candelabru făcut din arme”.

— În aceeași scrisoare Domnitorul mai comunică tatălui Său următoarele:

„Fostul Voevod al Moldovei, Mihail Sturdza, mi-a trimis din Paris o scrisoare de felicitare demonstrativă în pragul apropiatei mele înălțări la rangul de rege: „Am fost unul dintre cei dintâi, care am felicitat pe Alteța Voastră Regală la urcarea pe tronul României; acumă fie-mi îngăduit să exprim sentimentul ori căruia bun și adevărat Român în clipa sărbătorească, în care România se va înălța la rangul de regat. Astfel, în zilele bătrâneții mele, se va îndeplini visul meu cel mai drag, văzând patria mea cărmuită de suveranul său legitim și victorios!”

14 (26) Oct. Domnitorul și Doamna pleacă în Moldova; călătoria va ține zece zile și domnitorul va inspecta cu acest prilej trupele.

18 (30) Oct. În Iași, unde perechea princiară este primită cu nespuse însuflețire, ca pretutindenea în cursul călătoriei prin Moldova, domnitorul rostește următoarea cuvântare la prânzul de gală:

„Ridic acest pahar în cinstea celei de-a doua capitală a țării, leagănul Unirei, din care s'a ridicat statul român. Iașii, vechea metropolă a României, poate fi mândră, căci ea a pus temelia din care s'a înălțat România tare și independentă, respectată de Europa întreagă. Multumind din toată inima Iașului pentru patriotismul arătat în toate ocaziunile și pentru iubirea și devotamentul cu cari Ne-a primit astăzi, beau în sănătatea leșenilor, cari au fost

și vor fi totdeauna, sunt convins, — în fruntea actelor celor mari. Să trăiți!”

14 (26) Noemvrie. Principele Carol Anton de Hohenzollern, tatăl domnitorului, și frații Săi, principii Leopold și Frideric, trimit la București documentul oficial, prin care consimt a se regula succesiunea la tron în sensul constituției române.

19 Noemvrie (1 Decemvrie). Consiliul de miniștri prezintă Domnitorului o adresă de mulțumire pentru regularea succesiunii la Tron. Primul ministru Brătianu cetește cu voce mișcată cuprinsul adresei:

Măriile Voastre,

„Când Domnul țării, uitând pericolul vieții Sale, a scuturat pulberea seculară ce acoperia drapelul românesc și în capul ostașilor români a purces să redestepte virtuți răsboinice puse de mulți la îndoială, a săvârșit o faptă eroică și patriotică.

„Când buna noastră Doamnă, cu sacrificiul odihnei și cu pericolul vieții Sale, a mers în mijlocul sfâșietoarelor dureri ale războiului, spre a lega Ea însăși ranele celor căzuți în luptă, a îndeplinit o faptă maritimă și patriotică.

„Când însă Măriile Voastre Regale, amândoi în floarea vârstei și aspirând cu duioșie la bucuriile paternității, veniți să admiteți cazul unei vacanțe la Tron fără moștenitor direct și regulați succesiunea, pentru ca țara să nu se afle nici un moment în prada sfâșierilor înt-

Distribuirea favorurilor și ajutoarelor înșirate mai sus respective propunerea acordării acestora a fost încredințată reuniunilor economice comitatense, inspectoratelor agricole și emisariatelor ministeriale.

Reuniunile economice comitatense au fost și sunt și azi în cea mai mare parte grupări libere ale nemeșilor, grupări de clasă și rasă menite să asigure — în cadrele autonomiei comitatense — înfăptuirea acestora în treburile obștești și mai cu seamă favorurile acordate de stat agriculturii pe seama lor. Credincioase acestui gând, în trecut n'au avut nimic comun cu țărănul nostru, ba nici cu cel maghiar; abia în timpul din urmă se observă tendința de a atrage și țărănimea la sânul ei. Ca orice alcătuire, ce se razimă pe nemeșime (înțeleg îndeosebi ținuturile locuite de Români) au tânjit, au existat deabia cu numele, roadele activității lor sunt egale cu nula. O întoarcere spre bine se vădește abia de un an-doi, decând statul (bine înțeles din averea comună!) le-a acordat ajutoare însemnate, pe un răstimp de 10 ani, pentru a-și putea salariza personalul în mod corăspunzător. — Ajutorul oferit țărănului nostru de aceste Reuniuni a fost și e minimal: pentru țărănul nostru, pentru comunele românești „ministerul de agricultură și-a epuizat fondurile, a gătat banii” — vorba secretarilor, chiar și dacă înaintează rugărilor în 1 Ianuarie, fiindcă — vezi Doamne! — au rămas multe rugări din anul trecut nemulțumite.

Întâi nemeșii, apoi țărănul maghiar, și la urmă la resturi sau chiar fărmituri: țărănul român și comunele românești cele „patriotice”, înțelege: cele cari au lăsat alegători pe placul administrației la tot felul de alegeri — aceasta e ordinea, în care se împart ajutoarele și favorurile votate de dietă, prin reuniunile economice. Același lucru îl putem spune, — cu puține laudabile excepțiuni — și despre inspectoratele agricole.

E caracteristic pentru dragostea ce ne-o poartă nouă guvernele: felul cum lucrează și timpul când s'au înființat emisariatele ministeriale. Încă la anul 1897 se înființează emisariatul de Munkács, pe seama Rutenilor cu o întreagă armată de funcționari; în 1902 se înființează emisariatul săcuiesc pentru comitatele Murăș-Turda, Odorhei, Treiscaune, Ciuc, Târnava-îmică, Turda-Arieș și comunele ciangăești ale Brașovului, în același fel; în 1908 se înființează emisariatul pentru comitatele slovacesti deasemenea cu o întreagă armată de funcționari; abia în 1913 se estinde lucrarea emisariatelor și asupra comitatelor românești: Cojocna, Alba-Inferioară, Solnoc-Dobâca, Hunedoara Timiș,

Carăș-Severin, Arad, Sălăgiu și Bihor. Despre roadele activității acestora azi nici nu putem vorbi, fiind la începutul începuturilor.

*

Rezumând cele expuse până acum constatăm următoarele: Favorurile și ajutoarele acordate prin legi și prin hotărâri ale camerei ridicate la valoare de lege au fost reclamate de situația deadreptul disperată a agriculturii; ele au fost și sunt menite să promoveze interesele agriculturii, care e principalul ram de producțiune al acestei țări. Ajutoarele și favorurile date nouă sunt numai fărmituri dela masa încărcată cu mare belșug pe seama Maghiarimei și a celorlalte naționalități; chiar și acestea nu se dau acolo unde lipsa cere, ci ca recompense pentru serviciile aduse administrației și prin ea nenorocitei idei a statului.

Ar fi deci deadreptul fatal să dăm vre-o importanță acestor ajutoare, să ne rezimăm în viitor pe ele, câtă vreme sunt puse la discreția unor oameni, cari n'au nimic comun cu noi, nu ne cunosc lipsurile, nu caută să ni le mulțamească, ci ne oferă banul lui Iuda în schimbul conștiinței noastre și a idealului nostru național.

Întărirea noastră economică nu se poate face decât prin noi înșine, prin o organizare economică începută dela temelie, dela țărănul nostru, fiindcă numai așa va fi clădirea trainică.

Triar.

Chestia de naționalitate în Ungaria și în Prusia. Organul partidului central german „Kölnische Volkszeitung” face în legătură cu discuția chestiei românești din camera ungară o paralelă între politica de naționalitate din Prusia și cea din Ungaria. Numitul ziar scrie între altele:

„Atât în Ungaria cât și în Prusia momentul religios, mai cu seamă chestia limbii de catehizare, a fost întrebuintată când în favorul ideii de stat, când în gravă contrazicere cu aceasta. O revizuire asupra acestor lupte dovedește că catehizarea copiilor într-o limbă străină nu numai că nu duce la scop, ci provoacă chiar resentimente. Acesta e punctul de vedere, care îl ia azi primul ministru ungar, contele Tisza, recunoscând necesitatea unei catehizări la înțelesul elevilor. Pentru contele Tisza nu poate fi un motiv, ca să nu aplice și în praxă acest principiu aflat de bun, numai pentru că opoziția maghiară, în frunte cu contele Albert Apponyi, n'a putut ajunge nici până azi la aceasta recunoaștere.

Privitor la rolul funcționarilor de stat în ț-

naturile locuite de naționalități numitul ziar scrie:

„In ziua, în care a fost deschisă desbaterea chestiei de naționalitate în camera ungară, Reichstagul german a sters din bugetul imperiului poziția privitoare la adaosul de salar al funcționarilor de poștă și telegraf. Reichstagul a luat prin aceasta hotărâre o atitudine împotriva sistemului de germanizare. E de interes, că contele Tisza le impune în același timp de datorie funcționarilor din Ungaria, ca să cunoască limba locuitorilor din Ungaria încredințată activității lor și numirea funcționarilor în administrație în ținuturile locuite de naționalități o condiționează de cunoașterea limbii poporului”.

„Chiar și chestia colonizărilor — sfârșește „Kölnische Volkszeitung” — ne dă o asemănare foarte instructivă între chestia de naționalitate din Prusia și cea din Ungaria. Dacă contele Apponyi pledează pentru creierea de insule maghiare în ținuturile locuite de naționalități, prin colonizări, se pare că el nu cunoaște nici decum greșelile făcute în Prusia. În Ungaria unde Români pătrund deja, în privința limbii, în masele compacte ale maghiarimei, asupra sorții insulelor de coloniști maghiari în ținuturile locuite de Români nu putem sta nici un moment la îndoială”.

Croații amenință cu revoluție. Guvernul ungar plănuiește exproprierea litoralului adriatic aparținător Croației. Guvernul ungar motivează acest pas cu necesitatea de a-și asigura litoralul în scopul dezvoltării porturilor în Marea Adriatică. Acest plan a provocat o mare neliniște în poporațiunea croată, care vede în proiectul de expropriere al guvernului ungar un nou atac la autonomia Croației.

Partidul autonomist croat a convocat în chestia aceasta o adunare populară în localitatea Suzak de lângă Fiume. În aceasta adunare primul orator Francisc Supilo, redactorul ziarului fiuman „Narodni List” a arătat într'un discurs mai lung marele pericol ce amenință din nou autonomia Croației. Presedintele dietei croate, Mazuranici a încercat să liniștească spiritele revoltate, scuzând atitudinea guvernului croat, care a aprobat proiectele de expropriere. Cuvintele au produs însă numai o neliniște și mai mare. A făcut mare senzație mai cu seamă vorbirea parohului croat Vucelici din Lika, care atacând guvernul a declarat că întreagă preoțimea croată va lua și ea lupta împotriva guvernului maghiar samavolnic.

Adunarea a primit apoi unanim la propunerea lui Francisc Supilo o rezoluțiune, în care se declară că națiunea croată vede în proiectul

stine, săvârșiți împreună actul celei mai înalte abnegațiuni, ridicăți rolul de Suverani ai României la cel mai deplin și mai eroic sacrificiu de sine...”

Domnitorul răspunde următoarele:

„Suntem foarte mișcați de cuvintele adânc simțite ce Ne adresați în numele Consiliului de miniștri. Fericiți că am putut da o nouă dovadă a dragostei Noastre pentru țară, îngrijind să asigurăm viitorul ei prin succesiunea Tronului. Vă încredințez că familia Mea — care dela 1866, de când a dat un membru al ei României, împărtășește din inimă tot ceace o privește — a lucrat cu căldură spre a înlesni această soluțiune atât de dorită de țara întreagă. Dumnezeu să binecuvinteze și să ducă spre bun sfârșit interesele scumpei noastre patrii!”

28 Noemvrie (10 Decemvrie). În ajunul aniversării de azi a cuocerii Plevnei, s'a săvârșit la Palat ținutuirea steagurilor pentru noile regimente de dorobanți și călărași. S'au înființat patru sprezece regimente de dorobanți și patru de călărași.

Astăzi, în fața statuei lui Mihai Viteazul, se face solemnitatea împărțirii steagurilor. Cu acest prilej, Domnitorul adresează armatei următorul ordin de zi:

„Ziua de astăzi este o dată pururea nestearsă în istoria noastră. Ea a încununat steagurile române cu laurii nemuririi și a răsplătit vitejia voastră prin independența României.

„Am ales dar această zi ca să consacrez corpurile din nou formate, încredințând onoarei, curajului și devotamentului lor sfântul simbol al patriei, pe care frații voștri l-au purtat cu atâta glorie pe câmpul de războiu.

„Frați de sânge și de inimă, am încredere că veți ști călca pe urmele eroilor cari l-au botezat cu sângele lor, personificând într'însul, ca și dânsii, onoarea, viața și datoria voastră către patrie!”

După împărțirea steagurilor, Doamna Elisabeta primește în aula universității un monument de marmoră, pe care soțiile ofițerilor l-au închinat Suveranei drept recunoștință pentru îngrijirea răniților; monumentul, săpat în marmoră albă, înfățișează pe Doamna Elisabeta cum se apleacă asupra unui ostaș rănit, dându-i să bea. Soția generalului Cernat, fostul ministru de războiu în timpul campaniei și comandantul oștilor române din fața Plevnei, tălmăcește Doamnei, în cuvinte pline de însuflețire, sentimentele de recunoștință ale armatei. Doamna răspunde că darul plin de înțeles o mișcă îndoit de mult, trezind în sufletul Ei toate suferințele simbolizate prin acest monument. Necdihna și durerile acelor zile mari și neuitate au preschimbat pe toate mamele, soțiile și surorile luptătorilor în adevărate surori, cari în grija lor de cei depărtați au simțit înfrățirea aceluiași gând și același activități. Astfel monumentul acesta este închinat tuturor femeilor române, cari și-au în-

deplinit datoria către țară cu accias vitejie ca și eroii pe câmpul de bătălie. În marmora cea albă generațiunile viitoare vor recunoaște, cât de mult au cinstit și au iubit femeile României patria și pe Doamna lor!

Urmează defilarea trupelor, în frunte cu noile regimente și cu steagurile lor.

Seara, peste trei sute de ofițeri cu soțiile lor sunt cáspeții Perechei Domnitoare.

23 Decemvrie (4 Ianuarie). Domnitorul se sfătuiește cu Brătianu asupra mijloacelor, prin cari Români din Macedonia și din Pind ar putea fi sprijiniți în lupta ce-o poartă pentru existența lor națională, împreună cu Albanzii, în contra prigonirilor grecești. Dânsul propune să se dea sume însemnate pentru înființarea de școale românești în Peninsula Balcanică, deoarece puterea românismului dela sud a scăzut mai cu seamă din pricina lipsei de școale naționale.

1/13 Martie 1881. Pe când Domnitorul și Doamna stau la masă, scosește din Petersburg vestea îngrozitoare că un atentat s'a săvârșit asupra împăratului Alexandru, care a fost greu rănit. După un sfert de ceas a doua telegramă vestește că Împăratul Alexandru II nu mai este; dânsul și-a dat sufletul în chinuri grozave. Atentatorii aruncaseră bomba asupra trăsorii în care trecea Împăratul.

Domnitorul depeșează numai decât noului Tar Alexandru III:

de expropriare și biruirea autonomiei națiunii croate, și se dă expresiune speranței că coroana va reprobă acest proiect, căci în caz contrar se va proclama revoluția.

După adunare pe la orele 7 seara au avut loc mari excese. Un grup de vre-o 2000 de participanți voind să se reîntoarcă în Fiume poliția de graniță maghiară le-a oprit drumul și în înversunarea lor Croații reîntorși în Susak au făcut mari demonstrații la adresa maghiarofililor și a guvernului ungar.

Monarhia noastră, Germania și înarmările Rusiei. În Germania se observă o febrilă agitație sub impresiunea știrilor alarmante despre înarmările rusești. Nefiniștea asta se majorează și prin faptul, că nu se poate erua izvorul adevărat al acestor știri. Cei mai mulți susțin, că nervositatea Rusiei se explică prin dările cele nouă militare ale Germaniei și se spune că Rușii naționaliști propagă

ideea unei răfuielei momentane spre a nu lăsa timp Germaniei, ca să tragă foloasele reale din nouile impozite militare.

Un distins diplomat german a declarat însă, că zvonurile ziaristice nu concordează cu realitatea. Opinia publică în Rusia este saturată de dușmănie împotriva Germaniei, dar cercurile oficiale urmăresc cea mai pacinică direcțiune. Suntem siguri că vom avea un period lung de pace. Răfuiala va urma, prea se poate, peste câțiva ani.

Acest diplomat german a mai zis:

— Se crede pretutindeni că deodată cu Sasanov o să dispară și politica de pace. Eu n'o cred, după cum eventuala cădere a lui San Giuliano nu va schimba nimic în relațiile noastre cu Italia. Știrile acestea le răspândesc cei ce doresc a pescui în tulbure și, durere, aceștia au oarecare succes. Oamenii sunt foarte creduli și nervositatea se produce ușor. Dar noi, cari vedem de aproape lucrurile, suntem absolut liniștiți.

ministru președinte s'a legalizat agitația în privința maghiarimei. Și până acum Români au putut să se valideze pe toate terenele, înțelegând mai ca ceilalți cetățeni ai țării și totuși Tisza a continuat pertractări cu dânsii, ca și când România ar fi fost lipsită de egalitatea înaintea legilor.

Acest prilej ar trebui întrebuit pentru ca să fie apropiate naționalitățile de Maghiari cât mai strâns, însă cu așa mijloace cari să nu fie împotriva intereselor națiunii maghiare. Oratorul vorbește apoi despre poverile militare și portabile cari apasă umerii populației Ungarice. Întrebă, pe deputații naționalităților, de ce n'au luptat împreună cu opoziția împotriva acestor poveri și pentru drepturile constituționale. Politica inaugurată de primul ministru față de naționalități nu remediază relele ce există.

Românii să nu facă meru o politică de curtoasie. Opoziția maghiară condamnă politica aceasta ce se face în dauna prestigiului națiunii.

La orele 2 fără un sfert președintele suspendă ședința pe timp de o oră.

La orele 3 și un sfert redeschizându-se ședința președintele dă cuvântul deputatului guvernamental Kállay Tamás, care aduce laude guvernului, declarând că primește răspunsul primului ministru.

După Kállay deputatul Ștefan Szabó, spune că vorbește în numele straturilor mai de jos ale populației maghiare, care — afirmă oratorul — e de aceeaș părere cu inteligența maghiară. Evenimentele din 48 au arătat că Români nu merită o încredere și între ei sunt și acum de aceia cari doresc să rupă teritoriile din Ungaria, cari apoi să fie încorporate la România.

Teodor Mihali: Aceasta nu se poate spune. **Szabó István** termină spunând că tratativele cu Români n'au avut loc în cadre constituționale și declarând că nu primește răspunsul primului ministru.

Ministrul de agricultură **Emeric Ghillányi** face cunoscută acțiunea de colonizare și constată că aceasta politică nici decum n'a dus la scop, prin urmare trebuie sistată.

Bárczy Miklos vorbește despre chestia școlară, despre cultura maghiară și română și spune că în privința aceasta centrul ar trebui să devină Budapesta. Statele europene nu au interesul ca maghiarimea să piară, ci din contră întărirea ei e o garanță a echilibrului în Europa de mijloc. Ia la cunoștință răspunsul primului ministru.

Giesswein supune unei critici răspunsul primului ministru. Recunoaște meritul primului ministru, că a recunoscut importanța chestiei de naționalitate, dar politica ce a inaugurează nu va remedia aceasta chestie.

Continuarea discuției s'a amânat apoi pentru ședința de mâine.

Ministrul de finanțe a depus pe biroul camerei un proiect despre amortizarea datorțiilor de stat.

Președintele anunță că deputatul Preszly a semnat o interpelație în chestia atentatului din Dobrișin, iar Lovászy Márton în chestia raportului dintre corpul ofițeresc al armatei și cetățenime.

Ghestiunea românească în parlament.

Arad, 17 Martie.

Azi se continuă discuția asupra chestiei românești în camera ungară. Se împlinesc acum două săptămâni de când se discută această mare chestiune și tot mai mult ne încredințăm că adevărurile reprezentate de partidul nostru național au ajuns să fie osia, în jurul căreia are să evolueze viitorul cel mai apropiat al statului ungar. Toate naționalitățile Ungarice simțesc că partidul nostru prin luptele sale energice de peste trei decenii și prin înțelepciunea conducătorilor noștri de azi marcă problema a națiunilor nemaghiare din statul nostru s'a așezat în primul plan al preocupării factorilor decizivi în monarhia austro-ungară.

Președintele **Paul Beöthy** deschide ședința la orele 11 fără un sfert. Atunci abia erau de față vre-o 40 de deputați. Președintele aduce la cunoștință, că deputatul **Francisc Szkiecsák** (slovac naționalist), ales la Árvaváralja, fără nici o motivare și-a depus mandatul. Anunță mai departe că deputatul **Nicolae Șerban** și-a cerut concedia pe 6 luni. Aduce la cunoștința camerei, că ministrul **Hazai** în ședința de mâine va răspunde interpelației deputatului **Ștefan Rakovszki** în chestia gardei parlamentare.

S'a mai anunțat la cuvânt **Kállay Tamás** și **Ștefan Szabó**.

Azi a luat cuvântul mai întâi deputatul sas:

Emil Neugeboren: E bucuros, că s'a pus la ordinea zilei chestiunea naționalităților. Polemisează cu contele **Albert Apponyi**. Spune, că în școalele naționalităților elevii nu pot să învețe unguște, deoarece le lipsește mediul. Asta este învingerea vieții asupra școlii. Tinta împresurată de principii dogmatice a lui Apponyi nu cunoaște sufletul și aspirațiunile naționalităților. O spune fără înecunjur, că situațiunea naționalităților în Ungaria este foarte grea. Statul are caracter național maghiar și noi trebuie să ne acomodăm. (Vii aprobări în dreapta). O facem aceasta, dar, trebuie să mărturisim, că întâmpinăm multe greutăți. În schimb n'ar trebui să simțim disprețuire și încălcarea drepturilor noastre. Dacă justele noastre aspirațiuni vor fi considerate, atunci noi cu cea mai mare iubire concuierăm la prosperarea și înflorirea statului.

Ludovic Holló: Exprimă recunoștința sa față de expunerile obiective ale lui Neugeboren. Contele **Tisza** a constatat, că comitetul național român agită contra unității naționale și acum totuși pertractează cu acel comitet. Acum s'a întâmplat pentru întâia dată, că *din scaunul de*

condoleanță a Perechei Domnitoare prin următoarele cuvinte:

„Sentimentele pe cari Alteța Voastră Regală și Prințesa Elisabeta mi le exprimați în profunzimea mea durere, mă mișcă mult. Plecându-mă dinaintea hotărârilor de nepătruns ale Celui de Sus, într'insul îmi pun toată nădejdea mea.”

Alexandru”.

4/16 Martie. Domnitorul trimite la Petersburg pe generalul Cernat și pe colonelul **Candiano Popescu**, amândoi cavaleri ai Crucii Sf. Gheorghe, cu trei subofițeri, cari posedă crucea de aur a Sf. Gheorghe, — ca să reprezinte România la înmormântarea Impăratului **Alexandru II**.

5/17 Martie. La Metropolie se oficiază un mare serviciu funebru în amintirea Tarului asasinat; asistă și Domnitorul împreună cu Doamna Elisabeta; Domnitorul poartă cu acest prilej colanul ordinului Sf. Andrei cu spade, pe care defunctul Impărat I-l dase cu propria sa mână la Poradim.

„Adânc sguduiți de vestea înfricoșătoare, rugăm pe bunul Dumnezeu să aibă în sfânta Sa pază pe Majestatea Voastră și să Vă dea puterea trebuitoare a purta greaua sarcină pe care a pus-o pe umerii Voștri!”

2/14 Martie. Din Petersburg sosesc vești mai amănunțite despre groaznică nenorocire. Impăratul se dusese la o paradă militară, fără să țină seama de presimțirile curtenilor, cari vroiau să-l oprească din pricina zvonurilor de atentat ce începuseră a circula. Pe când Impăratul se întorcea dela paradă la Palatul de iarnă, o bombă fu aruncată în trăsura Sa și țândările ei uciseră câțiva oameni din escorta imperială și mai mulți trecători; Impăratul porunci numai decât să se oprească trăsura, voind să ia măsuri pentru a se da ajutor victimelor, dar chiar în clipa când se cobora din trăsura, căzu a doua bombă, care-l zdrobi picicarele și-i spintecă abdomenul. Dânsul se prăbuși fără simțire; fu așezat în trăsura și cortegiul porni încet spre Palat. Aci Impăratul își dete sufletul în chinuri grozave.

Tarul **Alexandru III** răspunde telegramei de

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii și cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile, serviciu prompt. — La dorință în provincie trimitem mustre.

Hi 1879

Roagă binevoitorul sprijin

Hirsch Antal

croitor domnesc

ARAD, Andrassy-tér 24

Adunarea generală

Reuniunii femeilor române din Arad și provincie.

Reportul general al comitetului de gestiune pe anul 1913.

Arad, 17 Martie.

În numărul nostru de ieri am dat o scurtă dare de seamă despre adunarea generală a Reuniunii femeilor române din Arad și provincie. Cele ce urmează prezintă o frumoasă icoană a activității acestei Reuniuni.

*Preasfințite Domnule Episcop!
Onorată adunare generală!*

Comitetul Reuniunii femeilor române din Arad și provincie vine cu tot respectul a Vă raporta despre afacerile Reuniunii în decursul anului de gestiune 1913 în următoarele:

1. Scopul reactivării Reuniunii de acum câțiva ani a fost înainte de toate ridicarea unei zidiri noi și potrivită tuturor cerințelor moderne, în care să se așeze internatul și școala superioară română de fete din Arad, a cărei lipsă a fost adevărată simțită de toți Românii din părțile arădane, Bănat și Bihor. Acest scop nobil a pus multe suferințe în mișcare și a făcut să contribuie cu obolul lor pentru acest altar închinat limbii și culturii femeilor noastre. Glasul Reuniunii a înduioșat și pe marele nostru mecenat, Vasile Stroescu, care prin darul său însemnat făcu mai curând decum credeam realizarea acestei ținte importante.

Despre necesitatea arzătoare a unei astfel de școli pentru educația românească a fetelor noastre erau deplin convinse și autoritățile noastre bisericești. Deci era firesc, ca în Maiu 1912 comitetul nostru să ajungă la o înțelegere definitivă cu Consistorul greco-oriental român din Arad, sub al cărui patronaj stă Reuniunea noastră. Nu mult după această înțelegere se pune prin actul festiv din August în același an piatra fundamentală pomposului palat.

În sfârșit în vara anului trecut o circulară a P. S. Sale Domnului Episcop Ioan I. Papp, vestea neamului românesc cea zi vrednică de memoria tuturor Românilor, cea mai însemnată și cea mai măreață pentru Reuniunea noastră, ziua sfințirii și inaugurării școlii noastre de fete, care se ținu pe 25 Aug. (7 Sept.) 1913. Astfel se împlini scopul înalt și arzător al Reuniunii noastre după o activitate intensivă abia de câțiva ani, prin acel praznic înălțător și măreț. Această inaugurare a școlii, închinată odoarelor scumpe ale mamelor române a fost sărbătoarea de înălțare a limbii și culturii femeii române.

Intregul Arad și împrejurimile lui au îmbrăcat haine de sărbătoare, ca să prăznuiască dimpreună cu noi această sărbătoare aleasă a culturii românești, de care neamul nostru are multă lipsă. Sau adunat fruntașii și intelectualii neamului nostru, să împletească cununa dragostei și a recunoștinței pe fruntea autoarelor gingașe și totuși atât de energice, stăruitoare, neobosite, ale acestei mari opere culturale.”

Preasfinția Sa Domnul Episcop în discursul său ținut cu acest prilej deasemenea e mândru de această faptă memorabilă, săvârșită de Reuniunea noastră. Preasfinția Sa zice, că acest eveniment cultural: „ne servește nu numai spre deosebită bucurie și mângâiere, ci și spre îndemn de întărire în nădejdea binelui, că dieceza noastră a ajuns astăzi o adevărată zi epocală, o zi de viață și dezvoltare culturală, când putem zice cu psalmistul, că: „Aceasta este ziua, carea a făcut-o Domnul, și ne bucurăm și să ne veselim într'însa”.

Iar iubita noastră prezidentă, dna Sofia Beles, cu tot dreptul exclamă cu acea ocazie: „Reuniunea femeilor române din Arad și provincie astăzi vede visul cu ochii. În orașul acesta mare și înconjurat, la marginea apuseană a neamului nostru, ca un turn de pază, ca un bastion de neînvinge se înalță această școală de fete, care prin cultura

românească a femeii române va da generațiilor viitoare cea mai puternică armă în lupta pentru apărarea ființei românești și pentru păzirea acestui hotar etnic apusean al neamului nostru împotriva ori căror invaziuni de înstrăinare”.

Iată onorată adunare generală, pentru ce anul 1913 este cel mai însemnat nu numai în anele Reuniunii noastre, ci va rămânea epocal acest an și în istoria școlilor noastre românești spre bucuria și mândria neamului nostru de pretutindeni.

2. Institutul de credit și economii „Victoria” a fost mai întâi pătruns de necesitatea urgentă a înființării acelei așezămînt cultural.

La o rugare a comitetului Reuniunii noastre pentru un ajutor mai însemnat pentru zidirea internatului de fete din Arad adunarea generală a băncii „Victoria” din 1911 a acordat, fără considerare la sumele dăruite până aci, suma de cor. 25.000, cu angajamentul de a le solvi în 5 rate egale în intervale de câte un an. În anul trecut, 1913, a anticipat și ratele de pe 1914 și 1915, prin care anticipare s'a achitat de întreg angajamentul, contribuind astfel la acoperirea cheltuelilor ardente a terminării zidirei școlii de fete. Prin această achitare s'a întregit suma totală a darului „Victoria” la 31.256.87 cor. până la 6 Septembrie 1913.

Afară de această sumă frumoasă a mai dăruit 500 cor. pentru scopurile Reuniunii pe anul 1914.

Rugăm on. adunare generală, ca pentru acest dar extraordinar al institutului „Victoria”, care este cel mai însemnat după darul princiar al lui Vasile Stroescu pentru templul nostru cultural așa de mult dorit, să-și exprime și din acest loc prin protocol expresiunea celei mai curate recunoștinți și călduroase mulțumiri.

3. În adunarea generală extraordinară din 10 Maiu n. 1913 s'au ales mai mulți membri provinciali în comitet cu scopul, ca să li se trimită apele pentru înscriere de membri noi. Considerând însă împrejurările nefavorabile, criza financiară, care bântuia și la noi, am amânat acest lucru pentru viitor, când și împrejurările vor fi mai favorabile.

4. În schimb însă comitetul își dezvoltă activitatea sa în alte direcțiuni, puse la cale cu concursul Asociației arădane un ciclu de conferințe, dintre cari până acum s'au ținut 5 conferințe împreunate cu cântări, muzică, declamări și jocuri românești.

Parte activă, ca conferențieri au luat următorii domni: directorul școlii de fete, Victor Stanciu, cu lucrarea „Omul preistoric”; Dr. Gheorghe Ciuhandu, referent școlar, cu „Licăriri românești în trecutul vechei biserici a Românilor”; Dr. Lazar Jacob, profesor seminarial cu „Episcopul Inocențiu Micu-Klein și agitațiile religioase din timpul său”; Sabin Evtuțian, profesor preparandial cu „Din lumea celor mici”; Mihaiu Novacu, profesor prep. cu „Baloane și aeroplane”. Se mai produse Trifon Lugojan cu corul seminarial și cu corul școlii de fete executând în repețite rânduri diferite cântări românești; Aurel Raicu, student în drept citise schița „Bubico” de I. L. Caragiale; Ioan Marșicu, teolog cu declamare.

Dintre domnișoarele noastre s'au produs următoarele: Veturia Petran cu cântare; Onora Luca, Anuța Pop, Livia Vățian, Mărioara Trailescu la pian și mai multe eleve dela școala noastră de fete s'au produs cu poezii, îndeosebi cu jocuri naționale în port românesc, cum a fost „Hora”, „Hațegana”, „Sârba” și altele însoțite de cântece românești.

Vrednic de amintit este, după cum ne-am putut convinge mai ales succesul moral, ce l'am atins prin aceste producțiuni instructive și binefăcătoare, cari au trezit o vie mișcare socială fiind tot mai bine cercetate, trezind totodată și un deosebit interes față de cultura românească.

Venitul celor cinci producțiuni amintite se urcă la 245 cor. 68 fileri, din care sumă comitetul se îngrije de un podiu și scaunele de lipsă în sala de gimnastică, precum și de un schiopicon practic (globoscop) pentruca pe viitor acele produc-

țiuni să se poată face mai atrăgătoare și instructive.

5. Un eveniment însemnat a fost balul nostru costumat din 19 Februarie n. a. c., care a fost o splendoare, prin costumurile sale alese și de o frumuseță, care a stors nu numai admirațiunea noastră, ci a stârnit un interes deosebit și o admirațiune la străini. Balul nostru pe lângă succesul material — socotit în 805 cor. 64 fil. — a avut și un succes însemnat moral, mai ales prin cinstirea și aprecierea portului nostru românesc, care dă o „particulară notă de distincție și de strălucire balurilor noastre. A fost o splendidă feerie sărbătoare a costumului nostru național”.

Iată pentruce e una dintre cele mai fericite și laudabile idei, aranjarea unui astfel de bal în port național românesc. Și ce bine, și ce frumos ar fi, dacă damele noastre ar da mai multă atenție costumului românesc, prezentându-se nu numai la baluri costumate, ci și cu alte prilejuri în haine cu motive românești.

Propunem, ca on. adunare generală să-și exprime mulțumită față de toți aceia, cari au arătat un deosebit interes față de scopurile Reuniunii noastre și la rugarea noastră au primit asupra lor angajamentul să se producă la producțiunile culturale amintite mai sus, precum și față de aceia, cari ne-au sprijinit întru aranjarea balului costumat; în special să aducem mulțumită dnei Iovanca Dr. Nemet pentru insigniile de aranjat la bal, pe cari a binevoit a le dăru.

5. Pentru realizarea ideii mari, frumoase și binefăcătoare: de a cultiva industria națională, de a păstra și perfecționa motivele naționale, comitetul nostru, la propunerea dlui Vasile Goldiș, secretar consistorial, a primit în principiu înființarea unei astfel de școli de industrie națională, căutându-se acum modalitățile înființării ei.

6. Comunicăm totodată on. adunării generale, că Ven. Consistor gr. or. român din Arad prin hârtia sa Nr. 6666—1913 a încredințat controlarea economică a internatului dela școala noastră de fete comitetului Reuniunii noastre. Comitetul a primit acest angajament asupra sa în folosul școlii, vizitând internatul prin câte 2 membri în fiecare săptămână.

8. Cu durere aducem la cunoștință stingerea din viață a fruntașului nostru distins Dr. Nicolae Oncu, care s'a întâmplat în 14 (27) Ianuarie 1914. Moartea lui a deșteptat adânci regrete și în sinul Reuniunii noastre, pentrucă defunctul a figurat nu numai între membrii de onoare ai Reuniunii, ci a fost totodată și cel mai însuflețit sprijinitor al scopurilor noastre. Lui este a se mulțumi în mare parte exoperarea darului în veci neuitatului nostru binefăcător, Vasile Stroescu. A lucrat din toate puterile sale pentru ridicarea edificiului școlii noastre de fete, stăruind în calitatea sa de delegat al Reuniunii, ca asesor consistorial și ca deputat în sinodul eparhial pentru înțelegere între Reuniune și Consistor, făcând astfel posibilă realizarea țintei noastre.

Se cuvine deci, ca și din acest loc să ne exprimăm pentru pierderea lui tristește noastre sentimente de condoleanțe.

9. Rugăm on. adunare generală să binevoiască a îndeplini postul vacant de vicepreședintă. Deoarece însă numărul membrilor în comitet este complet, on. adunare generală este rugată a îndeplini acest post prin alegerea unei membre, care face parte din comitet.

10. Comunicăm abdicarea secretarului Dr. A. Sădean, pe care și-o motivează prin ocupația multă, ce trebuie s'o desfășoare în altă parte, deci vă rugăm să luați această abdicare la cunoștință și să îndepliniți acest post, prin alegerea unui nou secretar.

11. Vă prezentăm hârtia „Uniunii femeilor române din Ungaria” din Neomvrie 1913, la care ne anexează expozeul aprobat și complectat de I. congres al femeilor române din Ungaria și cere, ca Reuniunea noastră să încerce după putință a-și extinde activitatea sa în senzul punctelor cuprinse în acel expozeu.

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operază și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

Indeosebi ne roagă în chestia marelui orfelinat, a cărui realizare este o necesitate imperioasă pentru poporul nostru. Intre altele ne roagă a transmite în senzu statutelor taxa Reuniunii asociată în suma anuală de cel puțin 20 cor., ca membră ordinară sau în suma de 400 cor. odată pentru totdeauna, care se va plăti în cel mult 4 rate egale în intervale de câte un an.

Deci vă rugăm să hotărâți în chestie.

12. Încheind, rugăm on, adunare generală să binevoiască a stabili preliminarul de spese pe anul 1914 și a cenzura rapoartele și după cetirea raportului din casiere a examina socotile și aflându-le exacte a le lua la cunoștință și a da conțutul absolut pentru anul de gestiune 1913.

Arad, 2 Martie n. 1914.

Sofia Beleş,
pres. Reuniunii.

Dr. Avram Sădean,
secretar.

Simptome triste.

— Din țara lui Burdia: micii renegați. —

Un cetitor al nostru din Bănat, cu dragoste de acest neam oropsit, ne trimite o publicație poligrafiată a studenției dela gimnaziul superior din Caransebeș, acest centru românesc al Bănatului. Nu ne surprinde publicația ca atare; mulți dintre noi de bună seamă își vor aduce aminte de încercările timide, publicațiile inofensive și vremelnice, cari le ticluim pe băncile școlii.

Dar ce ne întristează foarte mult e că revista (?) apare în limba maghiară, are un caracter cum nu se poate mai sovunist și pe deasupra e redactată de trei elevi români: I. Liuba, I. Rădulescu și L. Selegeanu, cari fără rușine își afișează numele în fruntea fițiucii.

Astfel am ajuns să vedem pe fiii grănicerilor, în preajma maturității, apucând pe o cale greșită, stăpâniți de duhul renegatului Burdia și cu durere ne gândim: ce se va alege de ei când vor avea odată deplină libertate de acțiune? Ce speranțe să mai legăm noi de tinerii noștri, cari azi proslăvesc ziua de „15 Martie” însuflețindu-se pentru „ideea” maghiară; când până acum în această zi de tristă memorie erau eliminați și șicanați cu duumul elevii români, cari nu purtau cocarda roșu-alb-verde?

Dar să nu generalizăm cazul, ci să ne oprim numai la acești trei tineri uitaji de sine. Nu ne îndoiim că ținta lor supremă e cerșirea unei note de trecere dela cutare profesor românofob, veniți din miezul săcuiții, ca să răspândească „cultura” maghiară. Și a isbutit în parte: a falsificat câteva suflete fragede, a pervortit caracterele, a făcut unelte oarbe contra părinților din fiii lor, al căror scop în viață va fi căpătuiala estenă.

O bună parte din vină însă o poartă mediul care-i înconjoară. Doar cei mai mulți dintre noi am învățat în școlile ungurești și în loc să ne pierdem, mai vârtos ne-am oțelit în dragostea de neam și limbă. Astăzi însă avem o societate care prea puțin se interesează de educația națională a tinerelor mlădițe, cari astfel cu vremea vor fi un aluat ușor de modelat în mâna oricui, sau vor fi absolut indiferenți la aspirațiile și idealul nostru. Tânărul ieșit din pătura de jos, când rămâne necontrolat, aproape întotdeauna se naște în el plăcerea de a parveni; iar fiind de proț și învățător astăzi pleacă la școală însoțit de siatul părintesc: să fie slugarnic, ca tătucul să nu-și peardă congrua, ori ajutorul.

În sfârșit gimnaziul lui Burdea, acest institut pentru crearea de renegați, ar trebui înconjurat: mai sunt alte institute, cari cel puțin nu au de scop directuciderea sufletelor și dau greș cu mijloacele ce le întrebuințează.

Iar cazul celor trei tineri din Caransebeș am dori să rămână izolat, mai mult ca un memento pentru societatea noastră dela oraș prea ascunsă și indiferentă, ca să fie cont întotdeauna de nevorbulă bătrânesc: ziua bună se cunoaște de dimineață. Căci e dureros din cale afară ca tocmai într-un centru românesc să fie lăsați să ră-tăcească niste tineri, cari se înfruptă din sudoarea grănicerilor.

Cât ce-i privește pe dânsii personal credem că cei chemați îi vor ști aduce la calea cea dreaptă, ori prin sfaturi părintești, ori admini-

strându-le o morală corporală, după cum cer împrejurările.

Ca să nu ne mai fie dat să vedem și altădată apariția acestor simptome triste.

Cursurile „Asociațiunii” la Sibiu.

D. profesor Dr. Silviu Dragomir ar fi avut să desvolte istoria politică a poporului nostru din Ardeal în jumătatea a doua a veacului XIX. Deoarece însă după părerea d-sale materialul era prea vast și greu de tratat fără a atinge anumite susceptibilități, s'a restrâns la expunerea începuturilor vieții noastre politice.

La dreptul vorbind o istorie politică a poporului nostru nu se poate separa, ca la alte neamuri, de istoria culturii românești din Ardeal. Dacă totuși se face, celind sau ascultând o conferință de istorie politică, avem totdeauna senzația, că bietul istoric a pierdut din vedere complexitatea organică a vieții, și în urmărirea unei sale străbate pe o cărare îngustă și anevoioasă, pe când atâtea alte căi largi și mai bogate în perspective l-ar duce mai sigur la aceeaș culme. Căci istoricul cultural, care la un popas bine ales, nu ar aștepta pe tovarășul său de pe cărarea strâmtă, se face vinovat de aceeaș greșală care-i răpește unei istorii politice dreptul de a se numi completă, și desăvârșită. Cine ar putea cerceta și înfățișa cultura evului mediu, fără a ținea samă în liniamente generale de istoria politică a Francilor lui Carol cel Mare? Și ce schelet mort ar rămânea istoria politică a lui Carol cel Mare, dacă n'ai turna viață într'însa introducând elementul cultural al epocii? Aceasta — spune un savant istoric, — o întâlnești pe toate terenele istoriei, și legătura acestor două e așa de strânsă încât istoricul cultural e obligat a trata și istoria politică, iar istoricul politic la rândul său trebuie să înfățișeze și referințele culturale ale vremii.

La noi legătura aceasta e evidentă prin faptul că începuturile culturii românești coincid cu înghițirea celei dintâi acțiuni politice. Până în zilele noastre, acei cari au făcut politică românească în Ardeal, au fost totodată sacerdoții culturii noastre ardelenice, cecece așa de frumos reliefează d. N. Iorga în „Istoria literaturii românești în veacul XIX”. D. Dragomir însă n'a arătat lucrul acesta.

Dsa a relevat în culori foarte vii fazele prin cari a trecut politica noastră începând cu acel „Supplex libellus”, numit astfel în batjocură și cu dispreț de către străini, în locul numelui de „Reprezentatiunea întregii națiuni române din Ardeal” dat de alcătuitoarii săi și până la anul 1850, când absolutismul curmă orice mișcare politică și orice nizuinți de caracter pronunțat național. Ne-am fi așteptat de ațle ca dsa să ne înfățișeze cu echii istoricului făcând poate și o profesiune de credințe politice, tocmai frământările noastre dela 1850 încoace, unde ar fi putut arăta cu multă claritate reducerea treptată a postulatelor noastre politice, care merge paralel cu slăbirea conștiinței despre puterea ce reprezentăm. Găsim și noi că d. Dragomir se simte mai acasă în veacul XVII și XVIII decât în veacul XIX, dupăcum reiese și din scrierea sa publicată la Academia Română.

Sallust.

P. S. „Șlagăr-ul” cursurilor îl va forma după toate probabilitățile conferința ce o va susține cu ajutorul proiecțiilor de cinematograf d. O. C. Tăslăuanu, secretarul II.

Telegrame primite noaptea.

Meetingul Ligii române în chestia Românilor din Ungaria.

București, 17 Martie. — Liga română a convocat pe 29 Martie un meeting în chestia Românilor din Ungaria. Se va vorbi la acest meeting despre tratativele contelui Tisza cu Români și despre noua lege electorală din Ungaria privitor la Români.

Retragerea lui Caillaux. Remanierea cabinetului francez.

Paris, 17 Martie. — Ministrul Caillaux și-a dat dimisia. Azi înainte de amiază el a venit în biroul său foarte deprimat.

Guvernul francez s'a întrunit în un consiliu de miniștri în chestia dimisiei ministrului de finanțe Caillaux.

La orele 1 și jumătate primul ministru Doumergue s'a dus în Elyseum unde a prezentat președintelui Poincaré hotărârea consiliului de miniștri, în baza căruia cabinetul francez se remaniază în următorul chip: ministrul de interne Renoult va fi ministru de finanțe, ministrul de comerț Malvy ministrul de interne, iar Pierrot va primi portofoliul ministerului de comerț.

Csuha — achitat.

Budapesta, 17 Martie. — Tribunalul de aci a achitat pe deputatul Ștefan Csuha, care într-o seclintă furtunoasă a camerei a lovit pe Pavlik, șeful gărzii parlamentare, Csuha fusese mai înainte condamnat la 7 zile temniță, dar a apelat. Ca martori au fost de față mai mulți deputați. Procurorul a dat recurs contra sentinței.

Contra jidanilor din Rusia.

Petersburg, 17 Martie. — Ieri s'a ținut aici congresul nobililor, în care s'a discutat asupra chestiunii evreilor din Rusia. Ministrul de interne Maklakow a primit rezoluțiunea congresului și o va depune în duminică ca proiect de lege. Noua lege va restrânge dreptul de cetățenie al jidanilor și-i va exclude din armată, supunându-i în schimb la însemnate contribuții în bani.

Conferința episcopilor catolici.

Budapesta, 17 Martie. — În palatul primarului ungar Dr. Ioan Csernoch din Buda a avut loc azi o consfătuire în vederea conferinței de mâine a episcopilor rom. catolici și greco-catolici.

Doamna Caillaux bolnavă.

Paris, 17 Martie. — Apărătorul doamnei Caillaux va fi avocatul Labori, fostul apărător în sensationul proces Dreyfus.

Doamna Caillaux zace bolnavă în temnița Saint Lazare. După atentat a avut o criză de nervi. Starea ei e atât de gravă încât medicii spun că vor trece săptămâni, până va putea fi ascultată.

Vizita lui Poincaré la Petersburg.

Paris, 17 Martie. — Președintele Poincaré va călători în Iulie la Petersburg ca să-i facă vizita țarului. Președintele Franței va petrece săptămână în Rusia și va lua parte la revizuirea trupelor rusești.

Urcarea contingentului de recruți.

Viena, 17 Martie. — Contingentul de recruți pentru anul 1914 se va stabili prin o ordinațiune ministerială. În baza acestei ordinațiuni contingentul de recruți în acest an va fi 165.000 dintre cari 94.694 se vor recruta din Austria iar 70.406 din Ungaria. Adeacă cu 11.300 mai mult decât în anul trecut.

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă.

(87 -)

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Martie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbătoasă, în unele locuri ploaie. Prognostic pe săptămână: rece, vânt. Temperatura la amiază a fost 8.6 C.

Dela „Biroul român de informații politice.”

D. Mircea Rusu Șirianu care în trecere spre București se află de prezent în Arad, unde a făcut o vizită redacției noastre, dă ne comunică — spre a informa opinia română, că înființarea „Biroului român de informații politice” de către direcțiunea noastră a fost salutăată cu deosebită simpatie de confrății presei pariziene. D. Șirianu va organiza la București sediul central și pe lângă agenția din Paris va mai înființa o agenție la Roma.

Pentru fondul ziaristilor. Epitropia fondului ziaristilor ne anunță, că dna **Constanța de Dunca Schiau** din Viena a contribuit cu suma de cor. 50 pentru fondul ziaristilor.

„Trădătorul”. Cu ocaziunea serbării magnifice de „15 Martie”, pe lângă unele cazuri condamnabile petrecute printre Români, au fost și multe momente înălțătoare, dintre cari ajung să amintim numai unul.

În comuna Ceica-maghiară (com. Bihorului) aranjându-se tîmbălău de 15 Martie, s'a jucat și piesa teatrală „Trădătorul de patrie”, la care învățătorul Komaróczy a invitat să participe pe tânărul Vasile Cristea, care însă l'a refuzat humușel:

— Nu pot lua parte la o serbare patriotică maghiară, căci aceasta mă jignește în simțimintele mele naționale!

Cazul a produs mare consternație printre intelectualii din comună și imediat s'a aflat un jandarm (tot Român și el dintre cei pestriți) care și-a oferit serviciile. — Cu atât mai vîrtos că bravul tânăr e un simplu sodal, care însă ar putea servi ca pildă studenților din Caransebeș, despre cari scriem la alt loc.

Atentatul dela Paris. Printr'o scurtă telegramă, ce primisem noaptea tîrziu am anunțat în numărul nostru de azi drama înfiorătoare ce a avut loc ieri după amiază în redacția marelui ziar francez „Le Figaro” din Paris. Ieri după amiază o femeie a intrat la șefredactorul acestui ziar d. *Calmette* și a tras câteva focuri de revolver asupra lui. Telegrama noastră spunea că acea femeie a fost mama ministrului de finanțe francez *Caillaux*. Știrile ce ne sosesc azi fac însă lumină deplină asupra atentatului din capitala lumii.

Înainte de asta cu 13 ani *Caillaux* era deputat în camera franceză și a dus o luptă desperată în contra proiectelor de legi referitoare la impozitul venitelor. Lupta a succedat, proiectele au căzut. Atunci *Caillaux* a scris o scrisoare amantei sale, în care se lauda cu succesul său din cameră, dar în care se aflau și cuvintele aceste: „am nimicî proiectul legii despre dare, dar m'am făcut că-l apăr”.

Caillaux s'a ridicat tot mai mult pe scara succeselor politice și acum în urmă a devenit ministrul de finanțe al Franței. Șefredactorul ziarului „Le Figaro” d. *Calmette* însă îi era dușman de moarte și de săptămîni de zile „Le Figaro” aducea zilnic desvîlirile cele mai compromițătoare pentru *Caillaux*. Într'una din zilele din urmă a apărut în „Le Figaro” scrisoarea pe care *Caillaux* o adresase în 1901 amantei sale, care acum de 7 ani este soția lui. Atacurile din „Figaro” au adus pe biata femeie la desnădejde. Ea se temea că mai vîrtos scrisoarea adresată ei va fi fatală soțului său. Ieri înainte de amiază biata femeie s'a dus la președintele tribunalului întrebându-l cum s'ar putea opri atacurile ziarului „Le Figaro” în contra soțului ei. Președintele tribunalului i-a răspuns că pentru asta nu este leac.

Atunci soția ministrului a prins gîndul fatal. După amiază ea s'a dus la redacția ziarului cu pricina și a cerut să vorbească cu d. *Calmette*. Acesta era în biroul său în societatea dramaturgului Bourget, căruia îi arătă biletul de vizită al doamnei *Caillaux*.

— Sper, că n'o primești, zise Bourget. Ce ar avea ea să-ți spună?

— Nu pot respinge pe o damă, răspunse *Calmette*. Soția ministrului intră.

— Ce poțtești? o întrebă *Calmette*.

— Doar n'o să crezi că am venit să-ți zic ziua

bună, — răspunse dama și scoțînd repede revolverul trase cinci focuri asupra redactorului. *Calmette* căzu plin de sânge. Săriră redactorii din toate părțile și doamna *Caillaux* fu transportată la poliție.

— Știu ce mă așteaptă, spune ucigașa.

Din Paris se anunță: Șefredactorul *Calmette* noaptea la orele 12 jum. a răposat.

Cînd ministrul *Caillaux* a auzit despre cele întîmplate s'a cutremurat, dar apoi zise liniștit:

— Regret, că *Calmette* e greu rănit, dar nu pot desaproba faptul soției mele.

În Paris încă ieri seara au avut loc mari demonstrații în contra ministrului *Caillaux*. Membrii guvernului s'au adunat în consiliu, în care apoi ministrul *Caillaux* și-a dat dimisia. Se crede că abdicarea lui *Caillaux* va produce o criză de guvern generală.

Demonstrații studentești în Viena. Studenții dela toate academiile din Viena au ținut azi un meeting de protestare împotriva evenimentelor dela academia veterinară. Frecvențații academiei veterinare s'au pus acum o săptămîna în grevă din cauza sistării cursului de potcovit. La ordinul rectorului academia a fost închisă, dar studentimea a deschis cu forța porțile. Deoarece academia are caracter militar a fost ordonată miliție, pentru împrăștierea studenților demonstrații.

La meetingul de azi de protestare s'a luat o rezoluțiune unanimă prin care studenții dela toate academiile vieneze s'au declarat solidari cu studenții dela academia veterinară. După meeting a avut loc în fața politehnicului o preambulă demonstrativă la care au luat parte la 4000 de studenți în couleur.

Comunitatea de avere din Caransebeș. Suntem informați că la Comunitatea de avere din Caransebeș tocmai acum s'au încheiat socoțile anului 1913. După ce se vor expune în curs de 14 zile la vederea interesatilor acestea socoți se vor practica în adunarea generală, care se va convoca la sfîrșitul lui Aprilie. Este știut că socoțile celor 4 ani din urmă, din timpul lui Burdia, s'au încheiat cu mari deficite. Acum însă în anul 1913 s'a realizat un escedent de 120.000 cor., ceea ce este a se atribui economizărilor și preferențelor favorabile obținute la vinderea pădurilor. Ceea ce s'a vîndut mai înainte cu 120-140 coroane de jugher, acum s'a vîndut cu 400, chiar cu 450 cor. Această prosperitate a Comunității de avere este cea mai convingătoare dovadă despre hărnicia conducătorilor ei de azi.

Reședința episcopiei de Hajdudorog la Nyiregyháza. După cum suntem informați, episcopul *Miklósy* s'a hotărît să-și mute reședința la Nyiregyháza, încă în primăvara aceasta. În scopul acesta s'au și luat toate dispozițiile, cari însă deocamdată se păstrează în secret, ca poporul să nu creadă că ar sta în legătură cu atentatul dela Dobrișin și să se neliniștească.

Ingrozitor cutremur de pămînt în Japonia. Din Tokio se anunță: În Akita au avut loc în decurs de-o oră șase cutremure de pămînt. Circulația trenurilor, funcționarea telegrafului și-a telefonului au fost întrerupte pentru mai multe ore. Cutremurul a lăsat în urmă și mulți morți. În Omagari au fost omorîți cinci oameni, în Kariwano șase. Peste o 100 case au fost dărîmate. Un vulcan e în plină erupție.

Cît costă buzele unei artiste? Precum am scris și noi la timp, cîntăreața franceză *Roussel*, mergînd spre casă cu un taximetru a suferit un accident, în urma căruia s'a ales cu buza tăiată. A fost operată și s'a vindecat ușor, dar... i-a mai rămas semnul, pentru care cîntăreața a cerut 70.000 franci despăgubire dela societatea de automobile. Ieri s'a dat verdictul în acest interesant proces; artista va primi numai 25.000 fr. despăgubire, căci — precum a motivat președintele — domnișoara e atât de încântătoare, că nu a pierdut nimic din frumsete prin acel accident. Unii afirmă chiar, că artista ar fi căpătât prin acel semn o notă specială de frumsete, care o face mai drăguță ca mai înainte.

În jurul Troppmanilor de 15 ani. Redureau, faimosul minor care a omorît în Franța, pe toți membrii unei familii (7 persoane), a fost condamnat la 20 ani închisoare într'o colonie. Redureau a fost judecat după legea veche. De acum înainte în Franța a intrat în vigoare legea relativă la tribunalele speciale pentru copii.

Să nu se creadă însă că dacă se vor ivi Troppmani minori, ei vor fi judecați de aceste tribunale. Nu, ei vor fi judecați tot de Curțile cu juri, conform art. 67 din c. p. francez, dar cu o singură deosebire: nu se vor mai da publicității desbaterile procesului, nici zierele nu vor avea dreptul să publice portretele micilor asasini, conform noiei legi, intrată în vigoare zilele trecute.

Inchisoare ideală. O anchetă a descoperit că închisoarea americană din Nassau (Long-Island) este tot ce poate fi mai încântător în materie.

S'a dovedit că, cu bani, arestații puteau obține concedii cât de lungi. Cînd lungimea devenea excesivă, cei plecați își pumeau suplinitori, plătiind lefuri la derbedeii amatori de odihnă.

Alți condamnați eșiau, făceau noi jafuri și mărfurile furate le aduceau... în închisoare, unde nimeni nu se gîndea să le caute.

E adevărat că tentațiunea d'a rămîne în temniță nu era mai mică decît dorul de libertate. Căci arestaților li se făceau cinematografe, li se aduceau mîncare bună, băutură bună etc.

Așa încît numai de drag să fi intrat în temnița dela Nassau.

Desigur că s'au luat măsuri pentru îndreptarea lucrurilor.

Film cu consecințe. La cinematograful Bityead din San Francisco se reprezintă acum câteva luni un film al cărui subiect era viața lui Napoleon Bonaparte.

În timpul cînd filmul arăta pe marele împărat, desamăgit și trist în urma învingerei dela Waterloo, că se pregătea să ia drumul sf.-tei Elena, o domnișoară dintr'un stal se repede pe scenă și apucînd pînza o sfîșie în bucăți strigînd: „Nu trebuie lăsat să plece”.

Curiozitatea este că d-șoara în chestiune nu era franceză, ci italiană.

Aviatorul francez Bleriot se află de câteva zile la Sofia, unde a mers să studieze organizația serviciului aeronautic din Bulgaria.

Cu acest prilej se anunță că ministerul de război din Bulgaria a sporit la 25 numărul aeroplanelor miitare.

Ex-sultanul Abdul Hamid în agonie. După știrile sosite din Constantinopol, boala ex-sultanului Abdul Hamid s'a agravat într'atîta încît încetarea lui din viața se așteaptă din oră în oră.

Caz de moarte. În 9 Martie c. a trecut din viață în Aciliu învățătorul Traian V. Oprea în al 25-lea an al etății.

Rămășițele pămîntești au fost coborîte la odihna de veci în 11 Martie, în cimitirul gr. or. din Aciliu.

— După o boală grea a trecut din viață în 14 Martie Elena Breban născ. Roman de Jugastra.

Rămășițele pămîntești ale scumpei defuncte se vor depune spre vecinică odihnă în cimitirul bisericii gr. cat. din Cecărleu, azi în 17 Martie.

Odihnească în pace!

Rectificare. În numărul nostru de Duminecă s'a publicat la „Loc deschis” o scrisoare sub iscălitura Eftimiu Traian George, în loc de Eftimiu Traian **Georgescu**.

O nouă revistă va apare la 10 Martie v. în București, o revistă săptămînală care va avea titlul „**Craiu nou**”, și va avea următorii colaboratori: Oct. Goga, Ion Gorun, C. Sandu-Aldea, Al. Cazaban, G. Galaction, I. U. Soricu, I. Agârbiceanu, I. Ciocîrlan, N. Dunăreanu, Z. Bârsan, Gh. Tutoveanu, A. Măndru, I. Boteni, M. Săulescu, Chiru Nanov, C. Răuleț, D. Iov. L. Rebreanu și D. Tomescu.

Sufragetele. Din Londra se anunță: Șase sufragete cari au spart ieri dimineața geamurile casei subsecretarului de stat Mackenna, au fost condamnate la cîte două luni închisoare grea. Doamna Pankhurst a fost pusă în libertate, pentru că a făcut grevă, refuzînd orice mîncare și beutură.

Ciudat! Municipalitatea din Copenhaga publică o statistică într'adevăr senzațională. Ea rezultă în faptul că între 1829 și 1913 nu s'a comis nici o singură crimă în Islanda.

Această insulă daneză nu are deci nicăiri nici o temniță.

Trecerea Atlanticului în aeroplan. „Daily Mail” a fondat un premiu de 250.000 lei pentru aviatorul care va trece cel dintâi Oceanul Atlantic în aeroplan, oricare ar fi itinerariul urmat.

Un american, Vanamaker, a construit un aparat spre a realiza această întreprindere.

Chestiunea traversării Atlanticului este deci la ordinea zilei.

D. A. Dumas, ocupându-se de această chestie a declarat următoarele:

Traversarea e posibilă, dar realizarea depinde de 1) aparat, 2) de motor, 3) de direcție.

Aparatul trebuie să aibă o greutate de 9000 kil.; suprafața utilă, 415 m. p.; încărcătură pe m. p. 21.7 k.

Puterea cerută populșorilor: 310 cai.

Puterea nominală minimum a motorilor: 4000 cai.

Motorul rotativ e imposibil de utilizat, din cauza marelui consumații.

Pe bord trebuie 10 persoane: 3 piloți, 3 mecanici, 3 ofițeri, un comandant.

Construcția aparatului să fie în mare parte metalică; aripile rigide, nacela închisă, stabilizator automat.

Ca itinerar, două drumuri sunt posibile: drumul Nordului prin Irlanda și Tera-Nova; drumul sudului prin Azore și Tera-Nova. Cel delat sud i se pare mai bun.

Contra hoților. Generalul francez d'Amade, fiind alarmat de multele hoții care se petreceau în corpul 6 de armată, a luat următoarea eroică dispozițiune: toți soldații furati vor fi pedepsiți cu închisoare și după expirarea pedepsei li se va atârna de gât un soi de portmoneu ca semn al... prostiei.

Din duma rusă. Duma a discutat interpelările privitoare la interzicerea celebrării centenarului lui Șevcenko.

Prima parte a interpelării, privitoare la interzicerea celebrării memoriei lui Șevcenko și la interzicerea intrunirilor publice consacrate aceluiaș eveniment a fost adoptată cu 161 voturi contra 115. A doua parte privitoare la interdicția oficierei de parastase a fost respinsă cu 134 voturi ale dreptei și centrului contra 115 voturi și 7 abțineri.

Mulțămită. La petrecerea cu joc aranjată de damele române din Sebeș și jur în favorul proiectatei reuniuni a femeilor din acest ținut au binevoit a contribui cu suprataxe dnii: Dr. I. Elekeș 14 cor., dna I. Gross 7 cor., I. Simu 4 cor., Petru G. Opincar 4 cor., S. Medean 3 cor., A. Bojiță 3 cor., N. Cioran 2 cor., Dr. L. Blaga 2 cor. și C. Colbasi, G. Lányi, I. Beu, G. Crețar, I. Tincu câte 1 cor. Tuturor contribuitorilor li se aduce pe această cale mulțămită. Comitetul aranjator. (Sa 1955—1).

x **Noutăți de primăvară,** pălării elegante, cravate ciorapi, albituri pentru bărbați, batiste pentru buzunar, rocuri de gumă, căciuli pentru călătorie și bogat asortiment de tot felul de articoli de modă pentru băeți, cu prețuri foarte ieftine în **prăvălia de modă pentru bărbați „Chic”** Arad, bulev. Andrassy nr. 15.

x **Reticule elegante de mătasă p. femei, garnituri pentru călătorie, geamantane, pungii, articlii de toaletă, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma HEGEDŪS.** He 1891

x **Primul depozit român de pian și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben)** strada **Cisnădiei 7,** ofere onoratului public român pian, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinătate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți **catalogul** depositului.

x **In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmanna** pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmanna, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u.** (Mi 1621)

NOUONONIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 17 Martie.

Grâu pe Aprilie	12.23
Grâu pe Maiu	12.23
Grâu pe Octomvrie	11.16
Secară pe Aprilie	9.47
Secară pe Octomvrie	8.52
Ovăș pe Aprilie	7.56
Ovăș pe Octomvrie	v 7.65
Porumb pe Maiu	6.74

Bibliografie.

A apărut:

POCĂIȚII de Dr. SEBASTIAN STANCA. E un studiu voluminos pentru combaterea sectei pocăiților. În 25 capitole tratează pe larg toate învățăturile sectei dovedindu-le întreagă rădăcirea. O recomandăm în deosebi preoțimei și învățătorimei ca o armă puternică în lupta cu sectarii. Cartea costă 4 cor. și se poate comanda dela autor (Dr. Seb. Stanca preot în Szászsebes) și dela librăriile românești. (Sa 1936—10).

A apărut Nr. 1 din „**Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe Sud-Orientale**” (Ianuarie 1914) publicație lunară sub conducerea dlor profesori N. Iorga, G. Murgoci și V. Pârvan, ca manifestare a activității institutului, având de scop să dea o informație critică asupra întregii bibliografii recente cu privire la Sud-Ostul Europei și să stabilească legături cu institutele similare și cu savanții din străinătate și din peninsula balcanică în special.

Importanța Buletinului în ce privește obiectul și colaboratorii săi — printre cari institutul tinde să atragă și somități științifice din țările vecine — credem că vorbește dela sine pentru care ne grăbim să-l recomandăm nu numai specialiștilor ci chiar întregului public românesc care-și face o datorie din cunoașterea mediului și împrejurărilor în cari e menit să se desvolte neamul nostru.

Un număr 20 bani.

Abonamentul pe un an: 6 lei în țară și 8 în străinătate.

„**Proza**” număr 3, revistă bilunară scrisă de **Em. Gârleanu** cu următorul bogat sumar:

Trei comemorări triste. — Pe Bistrița la vale. — Cătărău și Cătărăi. — Jâlțul. — Tango. — De pe un carnet. — Vestii. — Bibliografie.

Redacția și administrația: Craiova.

Pentru țara noastră abonamentul anual e: 8 lei. Numărul: 30 bani. Cunoșcându-se la noi în deajuns personalitatea dlui **Emil Gârleanu**, revista „**Proza**” va pătrunde de bună seamă în toate casele iubitorilor de literatură frumoasă din țara noastră.

Din biblioteca teatrală editată de Societatea pentru fond de teatru român, au apărut următoarele piese de **Victor Eftimiu**, piese cari au fost jucate cu frumos succes pe diferite scene bucureștene:

Poveste de Crăciun, într'un act. Prețul 30 fil.
Ariciul și Sobolul fabulă modernă într'un act. Prețul 30 fil.

Crăciunul lui Osman, tragicomedie într'un act. Prețul 30 fil.

POSTA REDACȚIEI.

Un teolog. Cunoșcând în deajuns toanele administrației, în chestii de această natură nu putem da niciodată un răspuns precis.

R. B. Satul-nou. Nu mai întindem vorba, E pagubă de cerneală.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Iuliu V. Sabo, Vașad. Ofertul Dv. s'a trimis la firma respectivă, de unde, așa credem, că veți primi răspuns.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

INVITARE .

P. T. acționari ai „Băilor sărate” din Sebeș, societate pe acții sunt invitați prin aceasta la

a II. adunare generală ordinară

ce se va ținea Duminică la 29 Martie 1914 d. a la 2 ore în sala de ședințe a magistratului orașenesc.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul direcțiunei și stabilirea bilanșului încheiat la 31 Decemvrie 1913.
2. Raportul comitetului de supraveghere.
3. Impărțirea profitului curat și darea abso-lutorului.
4. Rugarea întreprinzătorilor Gerber—Ballreich—Venturini și Büsch—Rauch iun. pentru abscrierea penalilor conf. contractului.
5. Revizuirea tarifei băilor.

Observare:

Dreptul de vot se exercită în adunarea generală personal, sau prin un acționar plenipotențiat. Pentru legitimare se recere prezentarea acțiilor, sau prin plenipotența însinuată prezidentului înainte de începerea ședinței.

Sebeșul-Săseșc, la 9 Martie 1914.

Sa 1954—1

Direcțiunea.

ANUNȚ.

Un învățător tânăr dintr'o comună frumoasă, în scop de căsătorie caută cunoștința unei persoane inteligentă, care să aibă și ceva zestre. Scrisorile împreunate cu poză sub deviza „**Vilitor frumos**” să se trimită la adm. ziarului. Secretul chestie de onoare! Sa 1953—1

UN TÂNĂR ROMÂN.

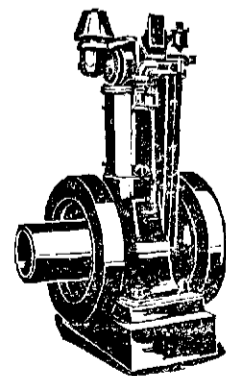
de religiunea gr. ort. română, în etate de 26 ani, necăsătorit, și liber dela miliție, cu atestate foarte bune, care pricepe bine atât la conducerea moșii, cât și la contabilitate, dorește a se aplica ca administrator, la oarecare moșie din România.

Informații se pot cere dela subscrisul:

TEODOR SIMON.
Magyarcsanád
(Csanád-megye)

(Mi 1925—6)

Ungaria

Szegő Ferencz

és Társa

gépkereskedelmi vállalata

BUDAPEST,

V. Szabadság-tér 17.

(Tözsdepalota).

Agentia principală în Ungaria a fabricii de motoare sistem „Teco” a firmei Tobler et Co. din Berlin. Motor cu benzina, excelent cu patru pâcle fără ventil.

Cele mai noi stabilimente de motoare pentru absorbirea gazurilor și motoare-Diesel.

Garanța cea mai mare. Condițiuni favorabile de plată. Cereți catalog.

Se 1822

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 184346 din 21 Februarie 1914.

PUBLICAȚIUNE

A 39-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4%, amortibilă din 1894, împrumutul de Lei 120.000.000, se va efectua în ziua de 19 Martie (1 Aprilie) 1914, ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 1,081.000 în proporția următoare:

54	titluri à	5000 lei	270.000 lei
129	”	2500 ”	322.500 ”
326	”	1000 ”	326.000 ”
325	”	500 ”	162.000 ”
834 titluri p. o valoare nom. de			1,081.000

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen. a Statului și a Datoriei Publice.
D. Petrovici.

Horváth Béni

mehanic

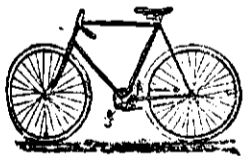
Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18 sz.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat de nou, unde primește comande și reparări de lucruri ce aparțin în branșe precum mașini de cusut, de scris, biciclete și gramofone, etc. — Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Ho 1221

Bătăturile,

scortocena pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacie la „COROANĂ” în Győr.

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50

” ” ” mici K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

È în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str.

Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

Pruni bosnieci

„Regina Balcanilor”, — „Regina Bosniei” și — „Șarul Dușan”.

ultol puternic, de doi-trei ani, încercați în Bosnia, varietățile cele mai nobile și cu poamele cele mai mari, oferă

Savo T. Kojdici

în Brčko (Bosnia).

Cunoscutul meu stabiliment de pruni și școala mea de pruni se găsește în cel mai splendid ținut cu pruniște din Bosnia. Premiat cu prima diplomă a guvernului țării bosniac-herțegovinean, precum și la expoziția din 1896 dela Budapesta, în 1898 la Viena cu medalia de argint, în 1900 la expoziția universală din Paris, în 1910 cu medalia de aur în Serajevo, și în 1912 în Brčko.

50 bucăți, ultol puternic, pe ales, de 3 ani cor. 50 ambalaj franco, gara Brčko (Bosnia)

Prune fine uscate în lăzi de câte 5 chigr. cor. 6.— dela Brčko.

(Ko 1841—20)

Cel mai mare și mai ieftin magazin de gramofone și plăci pentru gramofone în Ungaria.

CEASORNICE, BIJUTERII, GRAMOFOANE, PLĂCI.

Chiar și pentru plățiri în rate. Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fl., cor. 1.20, cu pietri 2 cor. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articlii pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofonele noi se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint sdrobit. **TÓTH JÓZSEF**, Cronometru și orologier artistic, Seghedin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețurent ilustrat gratis. Permanent nouăți de plăci românești. Atențiune! Caut cântăreți și cântărețe, coruri și tarafuri românești pentru recepții de plăci.

ROG SĂ MI-SE TRIMEATĂ OFERTE!
To 1253

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARAD, numai în Andrassy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Mare hală de dantele până la finea lui Martie

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și totfelul de achisite p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1.60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2.—, 3.—, 4.— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5.—, 6.—, 7.—, 9.— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4.—, 5.—, 6.—, 7.— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1386

Rog să priviți vitrinele mele

Ciorapi de mătasă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fileri.

Au sosit voalurile „TANGO”, în orice culoare.

Ciorapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Broderii dela 10 fileri în sus.

Dantele fine de ață, 1 m. 27 fl.

Funde late, de 2500 m. 1 m. 48 fl., în orice culoare.

Gamașe cu nasturi p. femei și bărbați.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

CONCORDIA

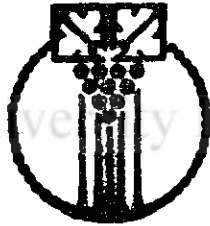
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

TELEFON
NR. 750.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

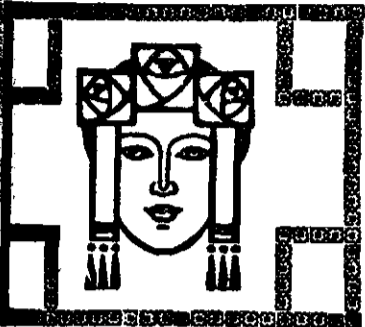
Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărirea de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografiile pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografie. FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințos.

Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

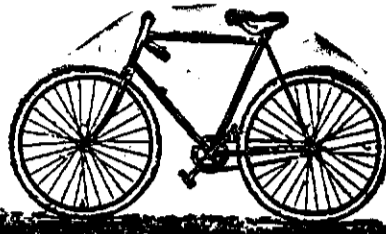
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

Reparator specialist pentru tot felul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolvere și gramofone. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.

Léber Gyula

Prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Gyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul ac. sta se trimite gratis și franco.

Bănci de școală moderne și igienice după diferite sisteme, se găsesc de vânzare la

Czell és Frank

fabrică de bănci de școală brev. și de mobile de aramă și de fier

BRAȘOV (BRASSÓ).

Ce 260

Tot aici se pot procura mobile de aramă și fier pentru sanatoriile, oteluri și dormitoare, pe lângă condițiuni favorabile de platire. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grădinei.

Tot aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, cărți și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZÉBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOB, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria” Ba 240—156) Telefon nr. 850

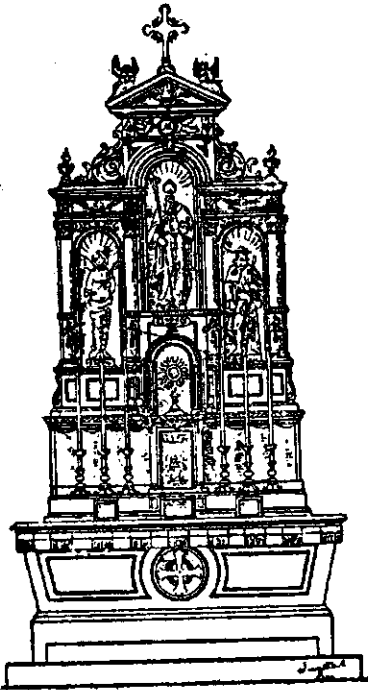
Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Su 1920

Szubotha István

Institut pentru ridicarea altarelor în
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist de München la renovarea altarelor vechi. Cu catalog nu pot servi, dar planuri și prelininare fac gratuit.

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahăr curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth, Nestlé, Kafeke, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

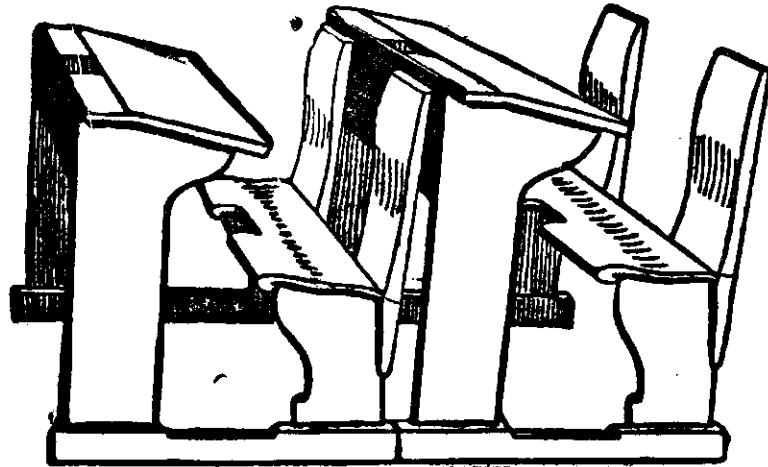
Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La împăratul Romanilor”

BISERICA-ALBĂ, (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
serici.

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

Krisztián József és Fia

fabricanți de lumini de
ceară; cel mai mare sta-
biliment peste Dunăre
pentru încălzirea corol.
Magazin de oleiu de ars,
tâmbie și alte necesari
— pentru biserici.

PÉCS,

Sziget-ország nr. 3.

Phila: Jókai-utca nr. 9.

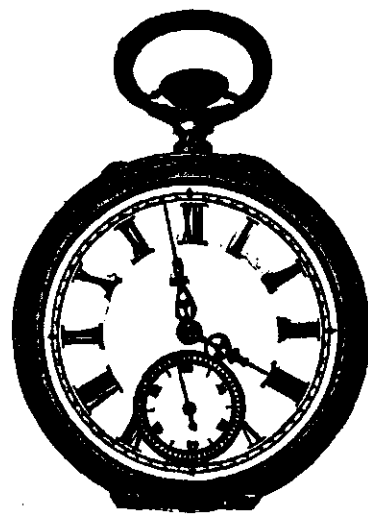
Telefon nr. 424.

Oferim on. d. preți și curatori bi-
sericești excelente și renumitele no-
stre lumini din ceară curată de albine,
executate sub îngrijirea noastră perso-
Prețurent gratis și franco

nală din cel mai excelent material. —
Productele noastre sunt întrebuințate
de către numeroase catedrale și vre-
300 de biserici parohiale.

K 1384

Prețuri moderate.

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai
moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe
lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai acela vor primi catalogul gratuit, care îl cer
cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a celti
anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

INGINER

CAROL GRAEFF,

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni

Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 23

Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab,
apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Livrează motoare, mașini indu-
striale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate
pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate.

Magazin permanent de totfelul de lampe electrice și material de instalațiuni.
Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Plătiri în rate! Ca 1849 Condițiuni favorabile de plătire!

Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani.

:-:

Întreprinderea aceasta nu e provizora.